

Grondwettelijk Hof

**Arrest nr. 80/2026
van 25 juni 2026
Rolnummer : 8462**

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 53 en 67 van het programmadecreet van de Franse Gemeenschap van 11 december 2024 « houdende diverse bepalingen betreffende Onderwijs, schoolgebouwen, Onderzoek en cultuur », ingesteld door de vzw « Fédération des Étudiant·e·s francophones ».

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters Pierre Nihoul en Joséphine Moerman, en de rechters Thierry Giet, Michel Pâques, Yasmine Kherbache, Danny Pieters, Sabine de Bethune, Emmanuelle Bribosia, Willem Verrijdt, Kattrin Jadin, Magali Plovie en Frank Fleerackers, bijgestaan door griffier Frank Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter Pierre Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp van het beroep en rechtspleging

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 9 april 2025 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 11 april 2025, heeft de vzw « Fédération des Étudiant·e·s francophones », bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. François Belleflamme, advocaat bij de balie te Brussel, beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 53 en 67 van het programmadecreet van de Franse Gemeenschap van 11 december 2024 « houdende diverse bepalingen betreffende Onderwijs, schoolgebouwen, Onderzoek en cultuur » (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 januari 2025).

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderde de verzoekende partij eveneens de schorsing van dezelfde decreetsbepalingen. Bij het arrest nr. 99/2025 van 26 juni 2025 (ECLI:BE:GHCC:2025:ARR.099), bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 4 september 2025, heeft het Hof de vordering tot schorsing verworpen.

Geen enkele memorie werd ingediend.

Bij beschikking van 22 april 2026 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers Emmanuelle Bribosia en Frank Fleerackers te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van

wijzen was, dat geen terechtzitting zou worden gehouden, tenzij de verzoekende partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek om te worden gehoord, zou hebben ingediend, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten na die termijn zouden worden gesloten en de zaak in beraad zou worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1. De vzw « Fédération des Étudiant·e·s francophones », verzoekende partij, vordert de vernietiging van de artikelen 53 en 67 van het programmadecreet van de Franse Gemeenschap van 11 december 2024 « houdende diverse bepalingen betreffende Onderwijs, schoolgebouwen, Onderzoek en cultuur » (hierna: het programmadecreet van 11 december 2024), dat betrekking heeft op de financiering van studenten in het hoger onderwijs.

A.2. De verzoekende partij leidt een eerste middel af uit de schending, door de bestreden bepalingen, van de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet, in zoverre die bepalingen, vanaf de aanvang van het academiejaar 2025-2026, ten aanzien van de studenten die zijn ingeschreven voor het academiejaar 2024-2025, de volgende gevolgen hebben: enerzijds « zal een student die zich voor de tweede keer in een eerste studierichting heeft ingeschreven, zich kunnen heroriënteren, maar hij zal slechts één inschrijving overhouden om voor financiering in aanmerking te komen (aangezien hij voor zijn eerste 50 studiepunten in één jaar zal moeten slagen om voor financiering in aanmerking te blijven) » en anderzijds « zal een student die zich een derde keer in een eerste studierichting heeft ingeschreven, zich *de facto* niet meer kunnen heroriënteren, aangezien hij ten minste de eerste 50 studiepunten van zijn cursus moet verwerven of valoriseren na maximaal drie inschrijvingen in de cyclus om voor financiering in aanmerking te komen ». De verzoekende partij voert aan dat die twee situaties discriminerend zijn.

A.3. De verzoekende partij leidt een tweede middel af uit de schending, door de bestreden bepalingen, van de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de beginselen van rechtszekerheid, gewettigd vertrouwen en voorzorg, in zoverre zij in geen enkele overgangsbepaling voorzien voor de studenten die zich voor het academiejaar 2024-2025 hebben ingeschreven, zonder weet te hebben van de wijziging van de voorwaarden om voor financiering in aanmerking te komen vanaf het volgende academiejaar. Hoewel de verzoekende partij erkent dat er voor de decreetgever geen verplichting bestaat om in een overgangsregeling te voorzien, mag niet op buitensporige wijze afbreuk worden gedaan aan het beginsel van gewettigd vertrouwen. Dat is, volgens de rechtspraak van het Hof, het geval wanneer de nieuwe regeling niet voldoende voorzienbaar is en wanneer geen enkele dwingende reden van algemeen belang het gebrek aan een overgangsregeling kan verantwoorden. De verzoekende partij stelt te dezen dat de student die zich voor de tweede keer in een eerste studierichting heeft ingeschreven, in geval van heroriëntering, slechts één inschrijving zal overhouden om voor financiering in aanmerking te komen, aangezien hij ten minste de eerste 50 studiepunten van zijn cursus zal moeten verwerven of valoriseren. De student die zich voor de derde keer in een eerste studierichting heeft ingeschreven, zal zich, ingevolge de bestreden bepalingen, in de praktijk niet kunnen heroriënteren. Die gevolgen waren echter niet voorzienbaar op het ogenblik van de inschrijving in september 2024 en de studenten konden zich niet aanpassen. De weloverwogen keuze die de studenten op die datum hebben gemaakt, vormt een legitieme verwachting waaraan afbreuk wordt gedaan zonder dat daarvoor een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is.

- B -

Ten aanzien van het bestreden decreet en de context ervan

B.1.1. Het beroep tot vernietiging heeft betrekking op de regeling betreffende de financierbaarheid van de studenten in het hoger onderwijs van de Franse Gemeenschap, regeling die meermaals is gewijzigd. Daarin werd eerst voorzien bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 11 april 2014 « tot aanpassing van de financiering van de instellingen voor hoger onderwijs aan de nieuwe organisatie van de studies » (hierna : het decreet van 11 april 2014).

B.1.2. Die regeling is vervolgens hervormd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 2 december 2021 « tot wijziging van het decreet van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies en andere wetgevingen inzake hoger onderwijs » (hierna : het decreet van 2 december 2021), dat artikel 5 van het decreet van 11 april 2014 vervangt als volgt :

« § 1. Naast de in artikel 3 genoemde voorwaarden komt een student in aanmerking voor financiering :

1. of bij de inschrijving voor een studiecycclus, zonder dat hij/zij tijdens de vijf voorafgaande academiejaren reeds voor dezelfde studiecycclus was ingeschreven;
2. of wanneer hij/zij alle studiepunten verworven heeft bij zijn vorige inschrijving voor deze cursus met een minimum van 45 studiepunten van zijn jaarlijks programma, behalve in geval van vermindering;
3. of wanneer hij/zij voldoet aan voldoende academische slagenvereisten zoals beschreven in de volgende paragrafen.

§ 2. Een student die is ingeschreven voor een eerste studiecycclus die leidt tot een bepaalde academische graad van 180 studiepunten, voldoet niet langer aan de voldoende voorwaarden voor academisch welslagen als zich één van de volgende situaties voordoet :

1. aan het einde van zijn eerste inschrijving in deze cursus als de student de studiepunten verbonden aan ten minste één van de onderwijseenheden van het eerste jaarblok niet verworven of gevaloriseerd heeft;
2. na twee inschrijvingen in de eerste cyclus als de student de eerste 60 studiepunten van het eerste jaarblok van zijn/haar cursus niet verworven of gevaloriseerd heeft;

3. na vier inschrijvingen in de eerste cyclus als de student geen 120 studiepunten van zijn/haar cursus verworven of gevaloriseerd heeft;

4. na vijf inschrijvingen in de eerste cyclus als de student niet alle studiepunten van zijn cursus verworven of gevaloriseerd heeft.

Met uitzondering van het eerste lid, 2°, na twee inschrijvingen in de eerste cyclus, kan worden geacht aan voldoende voorwaarden voor succes te hebben voldaan, mits de examencommissie hiermee instemt :

1° de student bedoeld in artikel 100, § 1, vierde of vijfde lid, van het decreet van 7 november 2013 die 60 studiepunten heeft verworven of gevaloriseerd, waarvan ten minste 50 studiepunten uit het eerste jaarblok;

2° de student bedoeld in artikel 100, § 1, zesde lid, van hetzelfde decreet die ten minste 50 studiepunten van het eerste jaarblok heeft verworven of gevaloriseerd, onder voorbehoud van bijkomende voorwaarden bepaald door de examencommissie, die hem kan verplichten zich in te schrijven voor de succesondersteunende activiteiten bedoeld in artikel 148.

In deze gevallen moet het saldo van de studiepunten van het eerste jaarblok in het volgende academiejaar volledig worden behaald om te blijven voldoen aan de voldoende slaagvoorwaarden.

De examencommissie analyseert de resultaten van elke student die in aanmerking zou kunnen komen voor de uitzonderingen vermeld in het tweede lid, 1° en 2°.

Naast de voorwaarden bedoeld in het eerste lid, 1° tot 3°, voldoet een student die is ingeschreven in een eerste studiecycclus die leidt tot een bepaalde academische graad van 240 studiepunten niet langer aan de voldoende slaagvoorwaarden wanneer hij zich in een van de volgende situaties bevindt [:]

1. op het einde van zes inschrijvingen in de eerste cyclus als hij geen 180 studiepunten van zijn/haar programma heeft verworven of gevaloriseerd;

2. na zeven inschrijvingen in de eerste cyclus als hij niet alle studiepunten van zijn programma heeft verworven of gevaloriseerd.

Een student die is ingeschreven voor specialisatiestudies in de eerste cyclus voldoet niet langer aan de voldoende slaagvoorwaarden als hij na twee inschrijvingen in de eerste cyclus niet alle studiepunten van zijn cursus heeft verworven of gevaloriseerd.

§ 3. Een student die is ingeschreven voor een tweede studiecycclus die tot een bepaalde academische graad leidt, voldoet niet langer aan de voldoende slaagvoorwaarden als hij zich in één van de volgende situaties bevindt :

1. na twee inschrijvingen in de tweede cyclus als hij geen 60 studiepunten van zijn cursus heeft verworven of gevaloriseerd, met inbegrip, in voorkomend geval, van de studiepunten van het aanvullende programma bedoeld in artikel 111 van het voornoemde decreet van 7 november 2013;

2. na vier inschrijvingen in de tweede cyclus als hij geen 120 studiepunten van zijn cursus heeft verworven of gevaloriseerd;

3. na zes inschrijvingen in de tweede cyclus als hij niet alle studiepunten van zijn cursus heeft verworven of gevaloriseerd.

Wanneer in toepassing van artikel 111 van voornoemd decreet van 7 november 2013 in bijkomende toegangsvoorwaarden is voorzien, komt de student in aanmerking voor :

1. een bijkomende inschrijving waarbij deze bijkomende voorwaarden ten hoogste 30 bijkomende studiepunten vertegenwoordigen;

2. twee bijkomende inschrijvingen waarbij de bijkomende voorwaarden 31 tot 60 studiepunten vertegenwoordigen.

§ 4. Voor de toepassing van §§ 2 en 3 wordt geen rekening gehouden met de inschrijvingen tijdens de vorige academiejaren die aanleiding hebben gegeven tot het behalen van een academische graad.

§ 5. In geval van heroriëntering komt de student bedoeld in de paragrafen 2 en 3 in aanmerking voor een bijkomende inschrijving. Dit voordeel wordt echter slechts eenmaal toegekend voor de duur van de betrokken cyclus. In afwijking van paragraaf 2, eerste lid, 2°, moet een student die zich heroriënteert na de tweede inschrijving in de cyclus bachelor ten minste de eerste 50 studiepunten van zijn cursus verwerven of valoriseren na maximaal drie inschrijvingen in de cyclus, en de eerste 60 studiepunten van zijn cursus na maximaal vier inschrijvingen voor deze cursus.

Voor de toepassing van deze paragraaf wordt onder heroriëntatie verstaan de hypothese voorzien in artikel 102, § 3, van het decreet van 7 november 2013 of die waarbij een student zich bij het begin van het academiejaar inschrijft voor een studieprogramma dat tot een academische graad leidt zonder er reeds voor ingeschreven te zijn, maar wel reeds voor een ander studieprogramma ingeschreven te zijn geweest.

Bovendien, wanneer een student zich in een situatie van programmavermindering bevindt met toepassing van artikel 150 zonder heroriëntering of van artikel 151 van het decreet van 7 november 2013, geniet hij van een bijkomende halve inschrijving in de betrokken cyclus. Bij de berekening van de cyclus wordt de som van de extra inschrijvingen naar boven afgerond op het eerstvolgende gehele getal.

§ 6. De student die zich inschrijft voor een eerste studiecycclus op basis van de voorwaarden bedoeld in artikel 107 van het decreet van 7 november 2013, wordt geacht regelmatig ingeschreven te zijn geweest voor elk academiejaar volgend op het behalen van het diploma, het bekwaamheidsbewijs of het getuigschrift bedoeld in deze toegangsvoorwaarden, voor een jaarprogramma van 60 studiepunten van de bedoelde studies, met uitzondering van de jaren waarvoor hij het bewijs levert dat hij tijdens het bedoelde jaar niet was ingeschreven voor een activiteit van hoger onderwijs of een vergelijkend examen of een toegangsexamen zowel binnen als buiten de Franse Gemeenschap. Dit bewijs kan worden geleverd door elk officieel document of, bij gebreke van een naar behoren gemotiveerd document wegens overmacht, door een verklaring op erewoord van de student waaruit blijkt dat het materieel onmogelijk is een dergelijk document over te leggen.

§ 7. In afwijking van § 2, eerste lid, 2° tot 4°, heeft een student die voor het eerst is ingeschreven in een eerste jaar van de eerste cyclus en die op het einde van dit jaar ten minste 45 studiepunten van de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma in de diergeneeskundige wetenschappen heeft verworven, maar die geen toegangsattest na het cyclusprogramma heeft verkregen, recht op een bijkomende inschrijving.

§ 8. Voor de studenten bedoeld in artikel 100, § 3 van het decreet van 7 november 2013 wordt de naleving van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor financiering van de student in elk van de twee cycli afzonderlijk gecontroleerd ».

Dat decreet is in werking getreden met ingang van het academiejaar 2022-2023 (artikel 30).
Artikel 27 bevatte evenwel een overgangsbepaling die luidde :

« Studenten die bij de inwerkingtreding van dit decreet reeds ingeschreven zijn voor een studiecycclus in de Franse Gemeenschap, blijven onderworpen aan de bepalingen van het decreet van 11 april 2014 die van toepassing waren op de dag vóór de inwerkingtreding van dit decreet, zolang zij deze studiecycclus volgen en ten laatste tot en met het academiejaar 2023-2024 ».

B.1.3. Het decreet van de Franse Gemeenschap van 31 mei 2024 « waarbij de toegankelijkheid tot studies vergroot wordt, de financierbaarheid van studenten gegarandeerd wordt en een becijferde sturing ingevoerd wordt » (hierna : het decreet van 31 mei 2024) schorst de inwerkingtreding van het decreet van 2 december 2021 gedeeltelijk en tijdelijk op, en bepaalt :

« [...] »

Art. 2. Artikel 27 van het decreet van [...] 2 december 2021 tot wijziging van het decreet van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies en andere wetgevingen inzake hoger onderwijs, wordt aangevuld met de volgende zin :

‘ Studenten die tijdens dit laatste academiejaar waren ingeschreven en in aanmerking kwamen voor financiering, worden geacht in aanmerking te komen voor financiering met het oog op hun inschrijving voor dezelfde cursus tijdens het academiejaar 2024-2025. ’.

Art. 3. Financierbare studenten die ingeschreven zijn tijdens het academiejaar 2023-2024 en die na twee inschrijvingen in de eerste cyclus de eerste 60 studiepunten van het eerste jaarblok van hun cursus niet hebben gewaardeerd of verworven, worden, in afwijking van artikel 5, § 2, eerste lid, 2., van het decreet van 11 april 2014 tot aanpassing van de financiering van de instellingen voor hoger onderwijs aan de nieuwe organisatie van de studies, zoals gewijzigd bij het decreet van 2 december 2021, geacht te beantwoorden aan de voldoende slaagvoorwaarden in de zin van artikel 5, § 1, 3. van het decreet van 11 april 2014 met het oog op hun inschrijving in het academiejaar 2024-2025, op voorwaarde dat ze ten minste 45 studiepunten van hun cursus hebben gewaardeerd of verworven.

Art. 4. In artikel 5, § 1, 2, van het decreet van 11 april 2014 tot aanpassing van de financiering van de instellingen voor hoger onderwijs aan de nieuwe organisatie van de studies, worden de woorden ‘ met een minimum van 45 studiepunten van zijn jaarlijks programma, behalve in geval van vermindering ’ opgeheven.

Art. 5. In artikel 5, § 5, eerste lid, van het decreet van 11 april 2014 tot aanpassing van de financiering van de instellingen voor hoger onderwijs aan de nieuwe organisatie van de studies, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° de eerste zin wordt aangevuld met de volgende woorden ‘ of, als hij/zij zich [heroriënteert] na de tweede inschrijving in de eerste [cyclus], voor twee bijkomende inschrijvingen ’.

2° de laatste zin wordt opgeheven.

[...]

Art. 10. Dit decreet treedt in werking vanaf het academiejaar 2024-2025 ».

B.1.4. De parlementaire voorbereiding van het decreet van 31 mei 2024 vermeldt :

« Het decreet van 2 december 2021 tot wijziging van het decreet van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies en andere wetgevingen inzake hoger onderwijs heeft onder meer de regels voor de financierbaarheid van studenten hervormd. Het voormelde decreet is in werking getreden tijdens het academiejaar 2022-2023. Op heden moeten verschillende elementen worden aangepast om rekening te houden met de onzekerheden die blijven bestaan over de impact van de hervorming op het aantal studenten die voor financiering in aanmerking komen of die zich moeten heroriënteren na het academiejaar 2023-2024. De maatregelen zouden bijzonder contraproductief kunnen blijken voor de studenten die reeds in hun succesvol traject gevorderd zijn, maar die nochtans niet voor financiering in aanmerking komend zouden worden verklaard. Daarom strekt het onderhavige voorstel ertoe sommige bepalingen van het decreet van 7 november 2013 voor een termijn van een jaar te schorsen en cijfermateriaal te verzamelen om te evalueren welke gevolgen de toepassing van de nieuwe regels heeft voor de toegankelijkheid van het hoger onderwijs, en zulks zonder te wachten op de beoordeling van de nieuwe regeling door de ‘ Académie de recherche et d’enseignement supérieur ’ (ARES) die tijdens het academiejaar 2026-2027 moet plaatsvinden » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2023-2024, nr. 703/1, p. 1).

De vermelding van de twee bijkomende inschrijvingen in artikel 5 van het decreet werd ingevoegd bij amendement, dat wordt verantwoord als volgt :

« De CRef [‘ Conseil des rectrices et recteurs francophones ’] dringt aan op ‘ de invoering van een overgangsfase voor bepaalde cohorten, van specifieke instructies voor bijzondere situaties en van een versoepeling van de voorwaarden voor “ financierbaarheid ” in geval van heroriëntering naar een ander type onderwijs ’.

Het onderhavige amendement strekt ertoe dat verzoek om versoepeling te vertalen, zonder terug te gaan naar een systeem waarbij de tellers opnieuw op nul worden gezet, door een inschrijving toe te voegen aan de bakens van de financierbaarheid van studenten in heroriëntering. Het decreet van 2014, zoals gewijzigd in 2021, blijkt immers te strikt voor de situaties van heroriëntering die het nochtans wil aanmoedigen.

De heroriëntering kan immers gepaard gaan met moeilijkheden om de nieuwe aangevatte discipline onder de knie te krijgen en de student moet de kans krijgen om dat progressief te doen. Het hervormde decreet van 2014 maakt de situatie van de student in heroriëntering echter moeilijker aangezien hij bij de eerste poging voor de eerste vijftig studiepunten van zijn cursus moet slagen, zonder dat de examencommissie enige speelruimte heeft om daarvan af te wijken. Die buitensporige verstrenging dreigt vooral door te wegen op de budgettaire situatie van de hogescholen waarnaar tal van studenten die hun traject bij een universiteit hebben aangevat, zich heroriënteren. De hogescholen die dat publiek opvangen, zouden dat moeten doen met eigen middelen, zowel wat de begeleiding betreft als wat de sociale subsidies betreft.

Het huidige decreet lijkt overigens geen rekening te houden met de situatie van de student die zich heroriënteert na zijn derde inschrijving. Het kan met name gaan om een student die twee inschrijvingen nodig heeft gehad om zich ten volle aan te passen aan het academische ritme en zijn eerste 60 studiepunten te verwerven, die vervolgens alle of de meeste studiepunten van het tweede blok heeft behaald, maar die zich bewust zou zijn geworden van een gebrek aan belang voor de gekozen discipline. Die heroriëntering brengt, volgens de huidige tekst, het voordeel van een bijkomende inschrijving met zich mee en de vereiste dat de student, na zijn derde inschrijving, zijn eerste 50 studiepunten moet hebben verworven. In dat geval voldoet de student echter niet meer aan die voorwaarde aangezien hij vier inschrijvingen cumuleert.

Zulks belet in de feiten elke heroriëntering na de tweede inschrijving. De mogelijkheid om twee bijkomende inschrijvingen te genieten, betekent dat hij van die vierde inschrijving gebruik zal kunnen maken om voor zijn eerste 60 studiepunten te slagen » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2023-2024, nr. 703/2, pp. 7-8).

B.1.5. De financierbaarheidsregeling is opnieuw hervormd bij het bestreden programmadecreet van de Franse Gemeenschap van 11 december 2024 « houdende diverse bepalingen betreffende Onderwijs, schoolgebouwen, Onderzoek en cultuur » (hierna : het programmadecreet van 11 december 2024). De verzoekende partij vordert de vernietiging van de artikelen 53 en 67 van het programmadecreet van 11 december 2024, die bepalen :

« Art. 53. Het decreet van 31 mei 2024 waarbij de toegankelijkheid tot studies vergroot wordt, de financierbaarheid van studenten gegarandeerd wordt en een becijferde sturing ingevoerd wordt, wordt opgeheven, met uitzondering van artikelen 4 en 10 ».

« Art. 67. [...] »

i) [...] artikel 53 [treedt] in werking vanaf het academiejaar 2025-2026;

[...]».

Bijgevolg is, vanaf de aanvang van het academiejaar 2025-2026, het in B.1.2 vermelde decreet van 2 december 2021 opnieuw van toepassing.

B.1.6. Ten slotte wijzigt het niet-bestreden decreet van de Franse Gemeenschap van 23 januari 2025 « houdende verschillende maatregelen inzake het hoger onderwijs en het onderzoek » het decreet van 11 april 2014 opnieuw.

Dat decreet heeft terugwerkende kracht met ingang van het academiejaar 2023-2024 (artikel 33). Het heeft geen weerslag op de voorliggende zaak.

B.2.1. De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft, in haar bij hoogdringendheid ingewonnen advies bij het voorontwerp van decreet dat tot het programmadecreet van 11 december 2024 heeft geleid, de volgende opmerkingen geformuleerd :

« Het spreekt voor zich dat een dergelijke opheffing geen gevolgen kan hebben voor de studenten die geldig zijn ingeschreven voor het academiejaar 2024-2025 en die dat hebben kunnen doen krachtens het decreet van 31 mei 2024.

Teneinde elke rechtsonzekerheid op dat punt te voorkomen, zou de bepaling bijgevolg beter specifiek de bepalingen van het decreet van 31 mei 2024 beogen die geen gevolg hebben voor de situaties die reeds verworven zijn sedert de inwerkingtreding van datzelfde decreet.

Voor het overige wordt de aandacht gevestigd op het feit dat verschillende bepalingen van het decreet van 31 mei 2024 zich voordoen als bepalingen tot wijziging van andere decreetsbepalingen. Als dusdanig zijn die bepalingen van het decreet van 31 mei 2024 dus opgenomen in de tekst die zij wijzigen, zodat zij niet langer zelfstandig bestaan in de rechtsorde. Bijgevolg, als het doel erin bestaat die bepalingen op te heffen, moet daarin worden voorzien ten aanzien van elk van de bepalingen die zelf bij het decreet van 31 mei 2024 zijn gewijzigd » (RvSt, advies nr. 77.160/2-4 van 4 november 2024, p. 18).

B.2.2. Volgens de memorie van toelichting van het programmadecreet van 11 december 2024 beogen de bepalingen met betrekking tot de financierbaarheid van de studenten « het decreet van 31 mei 2024 waarbij de toegankelijkheid tot studies wordt vergroot, de financierbaarheid van studenten gegarandeerd wordt en een becijferde sturing ingevoerd wordt af te schaffen, met uitzondering van twee bepalingen. Het is de bedoeling terug te keren naar de regeling die is bepaald in het decreet van 2 december 2021 en zoals daarover was

overlegd met de sector » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2024-2025, nr. 34/1, p. 13). Daaraan wordt toegevoegd :

« De in het voormelde decreet van 31 mei 2024 bepaalde wijzigingen dragen immers bij tot het verlengen van de studieduur, tot het vergroten van de bestaansonzekerheid voor studenten en tot het teweegbrengen van een risico dat studenten stagneren in het eerste blok, in een fase waar de behoeften in termen van steun voor het slagen, begeleiding en opvangcapaciteit net het grootst zijn. Bovendien houdt de door het voormelde decreet van 31 mei 2024 teweeggebrachte toename van de financierbare studentenbevolking rechtstreekse kosten ten laste van de Franse Gemeenschap in, namelijk wat betreft het bedrag van de sociale subsidies en de vermindering van het inschrijvingsgeld voor minvermogende studenten.

Bijgevolg zal de terugkeer naar de hervorming van 2021, indien die ertoe strekt de student de mogelijkheid te bieden zich zo snel mogelijk in te schrijven voor een succesvol traject, ook een positieve budgettaire impact hebben op de financiën van de Franse Gemeenschap vanaf de begroting van 2025, door niet-tijdige heroriënteringen te vermijden en studenten op lange termijn binnen de studie te houden.

Ten slotte is het noodzakelijk om de studenten tijdens het academiejaar zo snel mogelijk te informeren over de regels die van toepassing zullen zijn bij de aanvang van het volgende academiejaar, teneinde hen aan te moedigen te slagen voor hun examens, vanaf de examenperiode in januari 2025.

In antwoord op het advies van de Raad van State nr. 77.160/2-4 van 4 november 2024 moet in herinnering worden gebracht dat de artikelen 2 en 3 van het decreet van 31 mei 2024 tijdelijke bepalingen zijn die enkel van toepassing zijn voor het academiejaar 2024-2025. In zoverre de opheffing van het decreet van 31 mei 2024 in werking treedt vanaf het academiejaar 2025-2026, zal die opheffing geen gevolgen hebben voor studenten die geldig zijn ingeschreven tijdens het academiejaar 2024-2025 krachtens dat decreet. Hetzelfde geldt voor de artikelen 6, 7 en 8 van het decreet van 31 mei 2024, die in een eenmalige en uitzonderlijke financiering in 2024 voorzien voor de instellingen voor hoger onderwijs. Wat de opheffing van artikel 5 van het decreet van 31 mei 2024 betreft, is het wel degelijk de bedoeling om terug te keren naar de regel van de heroriëntering zoals daarin was voorzien bij het decreet van 2 december 2021, vooraleer het decreet van 31 mei 2024 artikel 5 van het decreet van 11 april 2014 wijzigde. Vanaf de aanvang van het academiejaar 2025-2026 zal artikel 5, § 5, eerste lid, van het decreet van 11 april 2014, zoals vervangen bij het decreet van 2 december 2021, dus van toepassing zijn » (*ibid.*, p. 35).

Ten gronde

Wat betreft het eerste middel

B.3. De verzoekende partij leidt een eerste middel af uit de schending, door de artikelen 53 en 67 van het programmadecreet van 11 december 2024, van de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van

de Grondwet. Zij is van mening dat twee gevolgen van die bestreden bepalingen discriminerend zijn, vanaf de aanvang van het academiejaar 2025-2026, voor de studenten die zich voor het academiejaar 2024-2025 hebben ingeschreven : enerzijds « zal een student die zich voor de tweede keer in een eerste studierichting heeft ingeschreven, zich kunnen heroriënteren, maar hij zal slechts één inschrijving overhouden om voor financiering in aanmerking te komen (aangezien hij voor zijn eerste 50 studiepunten in één jaar zal moeten slagen om voor financiering in aanmerking te blijven) » en anderzijds « zal een student die zich een derde keer in een eerste studierichting heeft ingeschreven, zich *de facto* niet meer kunnen heroriënteren, aangezien hij ten minste de eerste 50 studiepunten van zijn cursus moet verwerven of valoriseren na maximaal drie inschrijvingen in de cyclus om voor financiering in aanmerking te komen ».

B.4. Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, moeten de middelen van het verzoekschrift te kennen geven welke van de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden zijn geschonden, alsook welke de bepalingen zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden.

Wanneer wordt aangevoerd dat een verschil in behandeling het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie schendt, dienen in de regel de te vergelijken categorieën van personen nauwkeurig te worden geïdentificeerd en dient te worden uiteengezet in welk opzicht de bestreden bepaling een verschil in behandeling teweegbrengt dat discriminerend zou zijn.

B.5. De verzoekende partij zet niet op duidelijke en ondubbelzinnige wijze uiteen met welke categorieën van personen de studenten die zijn ingeschreven bij de aanvang van het academiejaar 2024-2025 en die, vanaf de aanvang van het academiejaar 2025-2026, opnieuw zijn onderworpen aan het decreet van 2 december 2021, moeten worden vergeleken. Het eerste middel is dus onontvankelijk.

Wat betreft het tweede middel

B.6. Het tweede middel is afgeleid uit de schending, door de bestreden bepalingen, van de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de

beginselen van rechtszekerheid, gewettigd vertrouwen en voorzorg, in zoverre zij in geen enkele overgangsbepaling voorzien voor de studenten die zich voor het academiejaar 2024-2025 hebben ingeschreven, zonder weet te hebben van de wijziging van de voorwaarden om voor financiering in aanmerking te komen vanaf het volgende academiejaar.

B.7.1. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet waarborgen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Artikel 24, § 4, van de Grondwet is een bijzondere toepassing van dat beginsel in onderwijszaken.

Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.7.2. Het staat in beginsel aan de wetgever om, wanneer hij beslist nieuwe regelgeving in te voeren, te beoordelen of het noodzakelijk of opportuun is die beleidswijziging vergezeld te doen gaan van overgangsmaatregelen. Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie wordt slechts geschonden indien de overgangsregeling of de ontstentenis daarvan tot een verschil in behandeling leidt waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat of indien aan het vertrouwensbeginsel op buitensporige wijze afbreuk wordt gedaan. Het vertrouwensbeginsel is nauw verbonden met het rechtszekerheidsbeginsel, dat de wetgever verbiedt om zonder objectieve en redelijke verantwoording afbreuk te doen aan het belang van de rechtsonderhorigen om in staat te zijn de rechtsgevolgen van hun handelingen te voorzien.

B.8. Uit het verzoekschrift tot vernietiging blijkt dat het gewettigd vertrouwen dat wordt aangevoerd voor de studenten die zich voor het academiejaar 2024-2025 hebben ingeschreven betrekking heeft op twee bijzondere situaties, die verband houden met hun financierbaarheid bij de aanvang van het academiejaar 2025-2026. Het Hof onderzoekt ze achtereenvolgens.

B.9. Het tweede middel heeft in de eerste plaats betrekking op de situatie van de studenten die zich hebben geheroriënteerd bij de aanvang van het academiejaar 2024-2025 na een tweede inschrijving in de eerste cyclus en die, naar luid van artikel 5 van het decreet van 31 mei 2024, konden rekenen op het voordeel van « twee bijkomende inschrijvingen », zonder voorwaarde om een minimumaantal studiepunten te verwerven of te valoriseren. Als gevolg van de bestreden bepalingen is het decreet van 2 december 2021 op hen van toepassing vanaf de aanvang van het academiejaar 2025-2026, met inbegrip van de voorwaarde om « ten minste de eerste 50 studiepunten van [hun] cursus [te] verwerven of [te] valoriseren na maximaal drie inschrijvingen in de cyclus, en de eerste 60 studiepunten van [hun] cursus na maximaal vier inschrijvingen ». Hun financierbaarheid bij de aanvang van het academiejaar 2025-2026 en de mogelijkheid voor die studenten om zich op dat ogenblik opnieuw te heroriënteren, hangen bijgevolg af van het feit of ze slagen tijdens het academiejaar 2024-2025, een situatie die zij niet konden voorzien, temeer daar het bestreden decreet is bekendgemaakt terwijl de examenperiode in januari reeds was aangevat.

B.10. Uit de in B.1.4 vermelde parlementaire voorbereiding van het decreet van 31 mei 2024 blijkt dat de decreetgever ernaar streefde de situaties van de studenten in heroriëntering te vergemakkelijken en in het bijzonder de mogelijkheid in te voeren om zich te heroriënteren na een tweede inschrijving. Uit diezelfde parlementaire voorbereiding en uit artikel 10 van het decreet van 31 mei 2024 blijkt echter dat dat decreet een tijdelijk karakter, beperkt tot één jaar, had, voordat het decreet van 2 december 2021, dat de minimale voorwaarden voor het verwerven of valoriseren van studiepunten bevat, opnieuw zou kunnen worden toegepast. Daaruit volgt dat enkel het voordeel van twee bijkomende inschrijvingen voor de studenten die zich hebben geheroriënteerd bij de aanvang van het academiejaar 2024-2025, na een tweede inschrijving in de eerste cyclus, voor hen een legitieme verwachting vormt voor het volgende academiejaar. De decreetgever heeft afbreuk gedaan aan die legitieme verwachting, zonder objectieve en redelijke verantwoording.

B.11. Op 25 april 2025 heeft de minister-president van de Franse Gemeenschap in het Parlement verklaard :

« Mijn kabinet heeft reeds de instructie gegeven aan de Regeringscommissarissen en -afgevaardigden bij de instellingen voor hoger onderwijs – universiteiten, hogescholen en kunsthogescholen – om de door de studenten verworven rechten te vrijwaren, voor hun heroriëntering in 2024-2025, na twee inschrijvingen in de eerste cyclus » (*Parl. St.*, Parlement

van de Franse Gemeenschap, Commissie voor Begroting, Hoger onderwijs en Schoolgebouwen, 2024–2025, CRIC nr. 76, p. 24).

Die richtlijn is vervolgens meegedeeld, in de versie ervan van mei 2025, aan de instellingen voor hoger onderwijs door het Verenigd College van de Regeringscommissarissen en -afgevaardigden bij de universiteiten, de hogescholen en de kunsthogescholen :

« [...] de studenten uit de eerste cyclus die twee bijkomende inschrijvingen hebben genoten om tegemoet te komen aan de verschillende bakens waarin artikel 5 van het onderhavige decreet voorziet, zullen die blijven genieten, op voorwaarde dat zij zich hebben geheroriënteerd na een tweede inschrijving ten minste, hetzij bij de aanvang van het academiejaar 2024-2025, hetzij in de loop van datzelfde jaar. Dat recht zal echter vervallen in geval van een nieuwe heroriëntering en/of onderbreking » (Vademecum van het Verenigd College van de Regeringscommissarissen en -afgevaardigden bij de universiteiten, de hogescholen en de kunsthogescholen, mei 2025, p. 8).

B.12. De bestreden bepalingen schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met het vertrouwensbeginsel, in zoverre zij niet in een overgangsregeling voorzien voor studenten die zich bij de aanvang van het academiejaar 2024-2025 hebben geheroriënteerd na een tweede inschrijving in de eerste cyclus.

B.13.1. Het tweede middel heeft vervolgens betrekking op de situatie van de studenten die zich een derde keer in een eerste studierichting hebben ingeschreven in 2024-2025. Zij kunnen zich niet heroriënteren bij de aanvang van het academiejaar 2025-2026, aangezien zij, met toepassing van artikel 5, § 2, van het decreet van 2 december 2021, om voor financiering in aanmerking te komen, ten minste de eerste 50 studiepunten van hun cursus moeten verwerven of valoriseren na maximaal drie inschrijvingen in de cyclus.

B.13.2. In tegenstelling tot wat de verzoekende partij aanvoert, konden de studenten die zich een derde keer in een eerste studierichting hebben ingeschreven in 2024-2025, niet ervan uitgaan dat zij nog een inschrijving zouden kunnen genieten om zich in 2025-2026 te heroriënteren. Immers, hoewel die studenten wel degelijk werden beoogd door artikel 2 van het decreet van 31 mei 2024, waarin werd verklaard dat zij « in aanmerking [...] komen voor financiering met het oog op hun inschrijving voor dezelfde cursus tijdens het academiejaar 2024-2025 », werden zij niet beoogd door artikel 5 van hetzelfde decreet, dat betrekking had op de studenten in heroriëntering. Zoals in B.10 is vermeld, beoogde het decreet van 31 mei 2024 specifiek die categorie van studenten. Het had bovendien een tijdelijk karakter

beperkt tot één jaar, voordat het decreet van 2 december 2021, dat de minimale voorwaarden voor het verwerven of valoriseren van studiepunten bevat, opnieuw zou kunnen worden toegepast.

B.13.3. Op geen enkel moment creëert het decreet van 31 mei 2024 voor de studenten die zich een derde keer in een eerste studierichting hebben ingeschreven in 2024-2025 bijgevolg een legitieme verwachting dat zij zich in 2025-2026 kunnen heroriënteren, zodat, wat hen betreft, het gebrek aan een overgangsregeling de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet niet schendt.

Om die redenen,

het Hof

1. vernietigt de artikelen 53 en 67 van het programmadecreet van de Franse Gemeenschap van 11 december 2024 « houdende diverse bepalingen betreffende Onderwijs, schoolgebouwen, Onderzoek en cultuur », in zoverre zij niet in een overgangsregeling voorzien voor studenten die zich bij de aanvang van het academiejaar 2024-2025 hebben geheroriënteerd na een tweede inschrijving in de eerste cyclus;

2. verwerpt het beroep voor het overige.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 25 juni 2026.

De griffier,

De voorzitter,

Frank Meersschaut

Pierre Nihoul